

Sygn. akt V KK 407/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Dorota Rysińska

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **Z. R.**

skazanego z art. 288 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej e trybie art. 535 § 5 k.p.k., bez udziału stron
na posiedzeniu w dniu 12 lutego 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego od
wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 27 czerwca 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.
postępowanie karne wobec Z. R. umarza, a kosztami procesu w
sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2013 r., Sąd Rejonowy w K., uznał oskarżonego Z. R. za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z art. 288 § 1 k.k. polegającego na tym, że w okresie od 24 do 25 sierpnia 2011 r. w B., działając wspólnie i w porozumieniu z drugą ustaloną osobą, dokonał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uszkodzenia mienia poprzez spalenie samochodu marki AUTOSAN o wartości 50.000 złotych na szkodę R. D. - i za to na podstawie art. 288 § 1 k.k. skazał go na karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat. Nadto na podstawie art. 73 § 2 k.k. oddał oskarżonego pod dozór kuratora, a na mocy art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i § 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł. Sąd zobowiązał również oskarżonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. do naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 50.000 zł w terminie 3 lat i 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku i zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania w wysokości 110 złotych, nie wymierzając opłaty.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron procesu i uprawomocnił się w I instancji w dniu 5 lipca 2013 r.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny w trybie art. 521 § 1 k.p.k., który na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił orzeczeniu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a to art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na skazaniu Z. R. za czyn z art. 288 § 1 k.k. popełniony w okresie od 24 do 25 sierpnia 2011 roku, pomimo, iż postępowanie karne co do tego podejrzanego i tego samego czynu zostało wcześniej prawomocnie zakończone postanowieniem prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 19 września 2012 roku, sygn. akt 2 Ds .../12 - co stanowi bezwzględnie przyczynę odwoławczą, określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie wobec Z. R. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowania karnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna i należało ją uwzględnić w trybie art. 535 § 5 k.p.k. na posiedzeniu bez udziału stron. Trafnie wskazano w kasacji, iż wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 czerwca 2013 r. jest obarczony rażącym uchybieniem stanowiącym wskazaną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. bezwzględną przyczynę odwoławczą, w postaci powagi rzeczy osądzonej, co wynika wprost i jednoznacznie z analizy przebiegu prowadzonych przeciwko Z. R. postępowań karnych.

Należy przypomnieć, że pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w B. prowadzono dochodzenie o sygn. akt Ds .../11, w sprawie dokonanego w okresie od 24 do 25 sierpnia 2011 r. w B. zniszczenia przez podpalenie autobusu marki Autosan, wartości 50.000 zł na szkodę R. D. Postępowanie to umorzono postanowieniem z dnia 26 października 2011 r. na podstawie art. 322 § 1 k.p.k., wobec niewykrycia sprawców przestępstwa (k. 35 akt X K .../13). Z kolei postanowieniem z dnia 24 sierpnia 2012 r. dochodzenie to podjęto na podstawie art. 327 § 1 k.p.k. i połączono ze sprawą nadzorowaną przez Prokuraturę Rejonową w K., o sygn. 1 Ds .../12, obejmującą również inne osoby, którym zarzucono popełnienie czynów polegających na dokonaniu zniszczeń lub uszkodzeń w latach 2010 - 2012 pojazdów poprzez ich podpalenie (k. 6 i 7). Postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2012 r. do sprawy tej dołączono również inne, zbieżne przedmiotowo i podmiotowo dochodzenie o sygn. 2 Ds .../12, nadzorowane także przez Prokuraturę Rejonową w K. (k. 5).

W toku tego dochodzenia (o sygn. 1 Ds. .../12), przedstawione zostały zarzuty udziału w przestępstwach polegających na zniszczeniu lub uszkodzeniu poszczególnych pojazdów na szkodę różnych osób następującym podejrzanym:

[...]

- Z. R. (k. 179, akt 2 Ds. .../13),

[...].

W odniesieniu do czynu z art. 288 § 1 k.k., polegającego na zniszczeniu przez podpalenie w okresie od 24 do 25 sierpnia 2011 r. w B., autobusu marki Autosan, na szkodę R. D., zarzuty udziału w tym przestępstwie przedstawiono Z. R. oraz dwóm innym osobom (k. 160, 168 i 179, akt 2 Ds .../13). Postanowieniem z dnia 19 września 2012 r., sygn. akt 2 Ds. .../12, prokurator Prokuratury Rejonowej w K.,

umorzył dochodzenie m. in. przeciwko Z. R. podejrzanemu o to, że w sierpniu 2011 roku w B., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, dokonał uszkodzenia mienia poprzez spalenie autobusu marki Autosan, wartości 50.000 zł, na szkodę R. D., a więc o czyn z art. 288 § 1 k.k. Umorzenie nastąpiło na podstawie art. 322 § 1 k.p.k., wobec niepopelnienia przez podejrzanego zarzuconego mu przestępstwa (k. 286-288, akt 2 Ds. .../13, pkt 16 postanowienia).

Postanowieniem tym umorzono również dochodzenie:

- w punkcie 13 - przeciwko M. R. podejrzanemu o to, że w sierpniu 2011 roku w B. dokonał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uszkodzenia mienia poprzez spalenie autobusu marki Autosan, wartości 50.000 złotych na szkodę R. D., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k. - na podstawie art. 322 § 1 k.p.k. - wobec niepopelnienia przez podejrzanego zarzuconego mu przestępstwa;
- w punkcie 17 - w sprawie zaistniałego w sierpniu 2011 roku w B. uszkodzenia mienia poprzez spalenie autobusu marki Autosan, wartości 50.000 złotych na szkodę R. D., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k. - na podstawie art. 322 § 1 k.p.k. - wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez pełnomocnika pokrzywdzonych w tej sprawie, a to – R. D., w zakresie rozstrzygnięć o umorzeniu dochodzenia, zawartych w punktach 3, 4 i 13, M. W., w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach 1 i 2 oraz E. G., w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach 5, 6, 9, 10 (k. 320-323, 329-331, 336-338, akt 2 Ds 411/13). A zatem rozstrzygnięcie prokuratora zawarte w postanowieniu z dnia 19 września 2012 r., dotyczące umorzenia postępowania wobec Z. R. nie zostało w ogóle przez strony zaskarżone.

Po rozpoznaniu wniesionych zażaleń, Sąd Rejonowy w K., postanowieniem z dnia 15 lutego 2013 roku, sygn. akt II Kp .../12, uchylił postanowienie z dnia 19 września 2012 r. w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazał prokuratorowi do dalszego prowadzenia (k. 346-350).

W tej sytuacji, w części odnoszącej się do Z. R., podejrzanego o czyn z art. 288 § 1 k.k., popełniony na szkodę R. D., zawarte w pkt 16 postanowienia z dnia 19 września 2012 r. rozstrzygnięcie o umorzeniu dochodzenia stało się prawomocne w dniu 12 października 2012 r. (k. 295, 316).

Po zwrocie sprawy do Prokuratury Rejonowej w K., postępowanie to kontynuowane było pod sygn. 2 Ds. .../13, po czym postanowieniem z dnia 18 czerwca 2013 r. zostało ponownie umorzony na podstawie art. 322 § 1 k.p.k. (k. 361-362, akt 2 Ds .../13). Wcześniej jednak, z akt sprawy o sygn. 2 Ds .../13, postanowieniem funkcjonariusza Komendy Miejskiej Policji w K. z dnia 15 kwietnia 2013 r., a następnie postanowieniem prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 10 maja 2013 r., wyłączono z akt tego dochodzenia materiały w zakresie dotyczącym Z. R., podejrzanego o przedmiotowy czyn z art. 288 § 1 k.k. (k. 1 i 68 akt X K .../13 oraz k. 355 i 356 akt 2 Ds .../13). Materiały te zarejestrowano pod sygn. 2 Ds .../13 i w dniu 17 maja 2013 roku skierowano przeciwko Z. R. akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w K. o czyn z art. 288 § 1 k.k. Sprawa ta została zarejestrowana pod sygn. akt X K .../13 i zakończyła się prawomocnym skazaniem na mocy wyroku, zaskarżonego aktualnie kasacją.

Analiza przebiegu prowadzonego w tej sprawie postępowania przygotowawczego, w tym również zapadłych w jego toku prawomocnych orzeczeń oraz opis czynu przypisanego Z. R. wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 czerwca 2013 r., wskazują jednoznacznie, że został on skazany za przedmiotowy czyn z art. 288 § 1 k.k. pomimo, iż w dacie orzekania Sądu istniała negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., uniemożliwiająca ponowne prowadzenie przeciwko niemu postępowania. Skoro bowiem postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 19 września 2012 r., sygn. akt 2 Ds .../12, w części dotyczącej Z. R., podejrzanego o czyn z art. 288 § 1 k.k., uprawomocniło się bez zaskarżenia przez strony, nieuprawnionym było dokonywanie kolejnego wyłączenia materiałów wobec tego podejrzanego i kierowanie aktu oskarżenia do sądu. Tym bardziej, że nie zaistniały okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania przygotowawczego wobec niego w oparciu o przepisy art. 327 § 2 k.p.k. lub art. 328 k.p.k. Nie ulega zatem wątpliwości, iż zaskarżony kasacją wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 czerwca 2013 r. wydany został w sytuacji, gdy postępowanie karne co do tej samej osoby oraz tego samego czynu zostało prawomocnie zakończone postanowieniem prokuratora z dnia 19 września 2012 r., wydanym w sprawie o sygn. akt 2 Ds .../12. Postępowanie to zostało umorzony wobec niepopelnienia przez Z. R. zarzucanego

mu czynu z art. 288 § 1 k.k. W zaistniałej sytuacji procesowej przedmiotowy wyrok został wydany z naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., które to uchybienie z kolei stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza wówczas, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone, albo wcześniej wszczęte toczy się. Przesłanka powagi rzeczy osądzonej wynika z potrzeby zapewnienia stabilności prawa i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym i jest konsekwencją zasady *ne bis in idem*, stanowiącej gwarancję procesową, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary. Stan rzeczy osądzonej stoi na przeszkodzie nie tylko prowadzeniu nowego postępowania o ten sam czyn, ale także nie pozwala na kontynuowanie postępowania po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego to postępowanie, co właśnie wystąpiło w przedmiotowej sprawie (por.: Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz. Tom I, pod red. P. Hofmańskiego, wyd. 4, Warszawa 2011, str. 187 – 194; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r., V KK 252/08, Lex Nr 531352).

Nie ulega wątpliwości, że uchybienie zaistniałe w niniejszej sprawie było rażące i musiało w istotny sposób wpłynąć na treść wydanego orzeczenia, skoro w konsekwencji doprowadziło do skazania osoby, wobec której wcześniej prawomocnie umorzono postępowanie przyjmując, iż nie popełniła ona zarzucanego jej przestępstwa. Z powodu wskazanych powyżej okoliczności Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie karne wobec Z. R. Na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 518 k.p.k. kosztami procesu w sprawie obciążono Skarb Państwa.

